

Ботофашизъм vs обикновен фашизъм – как Мартин Карбовски онемя във Фейсбук

Лора Симеонова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“
имейл: lsimeonova@uni-sofia.bg

Резюме. Битката с езика на омразата става все по-ожесточена в поляризираното виртуално общество. В опитите си да я преборят, социалните мрежи често влизат в ролята на „цензори по неволя“. Виновници за това са и правителствата, които в опитите си да ги регулират, ги правят уязвими спрямо манипулациите на политически кукловоди и социални инженери. Дали оръжията срещу езика на омразата не са по-опасни от нея? „Заглушаването“ на един от най-влиятелните медийни гласове в българския „Facebook“ Мартин Карбовски дава отговор на този неудобен въпрос.

Ключови думи: цензура, език на омразата, медийна свобода, манипулация, социални мрежи

Цветан Цветанов срещнал Бойко Борисов и му казал: „Карбовски възкресе!“. Бойко отговорил: „Вече ми докладваха!“. С този виц Facebook фолклорът ознаменува завръщането на журналиста Мартин Карбовски в социалната мрежа след 5-дневно „изгнание“, наложено от Вездесъщия алгоритъм. Изгнанието, което на 3 април 2019 г. (когато четирите професионални профила на журналиста с около 500 000 последователи бяха свалени) изглеждаше като заличаване.

Карбовски обаче не е Алекс Джоунс и слухове за виртуалната му „инквизиция“ се оказаха силно преувеличени. Но фактът, че един от най-силните и влиятелни медийни гласове в българския „Facebook“ толкова лесно може да бъде заглушен – само с няколко клика – особено в навечерието на европейските и местни избори, не бива да бъде подценяван. И за пореден път повдига важния въпрос ще намерят ли начин социалните мрежи да се измъкнат от позицията на „цензор по неволя“, в която влязоха не без натиска на европейските институции в последните четири години.

Защо случилото се с профилите на Карбовски не е просто „дежа вю“ в рамките на „играта на стражари и апаши“ в българското „виртуално Ганково кафене“? И всеки ли може да ли може да влезе в ролята на Торквемада в социалните мрежи? Настоящата статия търси отговори на тези въпроси.

451 градуса по Зукърбърг – хроника на виртуалното аутодафе в българския „Facebook“

„Аз се казвам Мартин Карбовски и май е време да се простим. Корпорацията Фейсбук току-що изтри или заличи профилите Мартин Карбовски, Lentata.com, Отечествен фронт и Front.bg. Не ни се дава обяснение, просто пишат, че съдържанието не е налично в момента. В тези профили имаше 500 К абоната на „Фейсбук“, които следяха нашата журналистическа дейност... Това е новият бото-фашизъм. Те не искат различни мнения, забраняват думи и цели теми. Не им харесват някои сайтове и не искат да ни има... Човек е толкова голям, колкото са големи враговете му“. С тези думи, на 3 април 2019 г., в 11.23 часа, Карбовски обяви в последния си „оцелял“ професионален профил, че е изтрит от Facebook. Авторът на „Втори план“ има и лична страница с над 26 000 последователи. За разлика от редица свои колеги обаче, Карбовски не я използва, за да промотира журналистическата си работа. Това не е първото „заглушаване“ на журналиста във Facebook. През годините официалният му профил е блокиран за различни периоди и по различни поводи. За един от последните случаи – през октомври 2017 г. – Карбовски споделя: „Martin Karbowski отново е блокиран във ФБ. Заради пост, който съдържа пе-думата отпреди 3 години. Подскажете ми кой работи и кому се плаща за това?“.

Виртуалното аутодафе на журналиста обаче е прецедент, въпреки богатата „хроника“ със заглушаване на мнения в социалната мрежа. „Армии“ от тролове от години „запушват устите“ на лидерите на мнение във „Facebook“ – най-често, опозиционно настроени, използвайки разтегливите понятия за „реч на омразата“, заложили в „Стандартите на общността“ на Фейсбук (Симеонова 2018). В последните години редица авторитети, които участват активно в политическия дебат в социалните мрежи, редовно са блокирани, а част от профилите им – изтрити. Сред наказаните за „реч на омразата“, наред с Карбовски, са журналистите Атанас Чобанов, Самуил Петканов, Емил Кошлуков, Теодор Михайлов, Иван Бакалов, Татяна Кристи, карикатуристът с остра гражданска позиция Христо Комарницки, адвокат Николай Хаджигенов, активисти като проф. Велислав Минеков, Асен Генов, Емил Джасим, анализаторът Илиян Василев, музикантите и политици Светьо Витков и Венци Мицов и т.н. Много от тях са санкционирани заради постове, публикувани преди години, които изведнъж събират голям брой „докладвания“ за използване на реч на омразата. В началото на 2019 г. е изтрита и една от най-големите опозиционни групи – „Национален протест срещу безобразията в България“, в която членуват над 300 000 души. Най-фрапиращи в последните години са още случаите с активиста и

бивш „Ранобуден студент“ Манол Глишев и с Миролюба Бенатова. След серия от ожесточени „докладвания“ и двамата са заличени от социалната мрежа.

С Бенатова това се случва след репортажите ѝ от бунтовете срещу Цар Киро през 2011 г. в Катуница (Цветкова 2011). Преди социалната мрежа да изтрие личния ѝ профил заради насаждане на омраза, журналистката буквално е „разпъната на кръст“ в групата „Миролюба Бенатова – враг на българския народ“, където в продължение на седмица, по собствените ѝ думи, е „насилвана и убивана с думи“ (Цветкова 2011). Два дни по-късно идва и „възкресението“ – не без помощта на ГДБОП и директен разговор с пресцентъра на Facebook. Профилът на журналистката е активен и до днес, като последователите ѝ са над 37 000. Преди 8 години „убийството“ на Бенатова във Facebook е възприето по-скоро като израз на гняв и опит за мъст. Като виртуална саморазправа на радикални групи, недоволни, че в репортажите си журналистката нарича протестиращите в Катуница „пияна и лумпенизирана тълпа“. Близко десетилетие по-късно обаче „убийствата“ в социалната мрежа по-скоро влизат в графата „политически“.

Повечето „жертви“ падат в изострения дебат по линията „либерали vs консерватори“, „русофили vs русофоби“ и „еврооптимисти vs европесимисти“. Атаките срещу тях изглеждат като организирани от различни „фабрики за тролове“, а „докладчиците“ вероятно са на заплата. Фрапиращ например е случаят с активиста Манол Глишев, чиито три профила във Facebook изчезват в рамките на 120 минути на 26 октомври 2018 г. „Това е масирана кампания по тролско докладване... За мен е очевидно, че е заради политическите ми възгледи“, заявява в писмо до медиите заличеният протестър. Днес той отново има трибуна в социалната мрежа. Страницата „Manol Glishev – Манол Глишев“ е създадена само ден след „заличаването“ му и има над 2 300 последователи, а критичните към властта публикации са по няколко на час. „Тук Манол (лично или когато е блокиран чрез приятелите си) ще публикува своите възгледи върху състоянието на българската държава и общество“, е написано в представянето. А половин година след изтриването на страниците му, на 3 април 2019 г., Глишев се оплаква, прилагайки и скрийншот, че вече е свалена и първата му публикация, посветена на Цветан Цветанов: „Как мислите, дали остават съмнения кой поддържа ферма за тролове, докладва, сваля и трие профили? ГЕРБ.“.

Внушението на Глишев – че зад организираното докладване на профили стои само ГЕРБ, разбира се, е колкото наивно, толкова и манипулативно. Факт е обаче, че подобно „координирано

цензуриране“ може да „запуши устата“ не просто на този или онзи лидер на мнение – независимо дали е журналист или активист, а да убие виртуално цяла медия. Дори две – в случая на Мартин Карбовски и неговите четири профила.

Тролове vs хейтъри – могат ли 50 да заглушат 500 000 в социалната мрежа?

50 статии (например коментар от 2015 г., посветен на „синовете на Голяма баница“), които са докладвани по 50 пъти – това е „инструментът“, с който са свалени четирите профила на Карбовски, разкрива журналистът в предаването „120 минути“ по bTV на 7 април 2019 г. „Има хора, които са назначени за цензори – те не са Торквемада, седят в едни мазета и докладват. Старата игра на партизанщина! Едните са партизани, другите – стражари, и докладват на Горския – който е социалната мрежа“, коментира журналистът в студиото на Светослав Иванов.

„Бото-фашизъм“ – така Карбовски нарича удара срещу медиите, които представлява, в публикация на сайта Lentata.com минути след спирането на профилите. В нея се прави и разбивка на последователите във всяка от свалените страници:

- Мартин Карбовски – 280 000 последователи
- Отечествен фронт – 108 последователи
- Lentata.com – 49 000 последователи
- Фронт.бг – 20 000 последователи

С общия си брой от над 457 000 харесвания страниците на журналиста във Facebook са сред най-мощните „медийни машини“ в българската социална мрежа. За сравнение, ето каква аудитория имат 10 от най-четените онлайн новинарски сайтове, според последния „Digital News Report 2018“ (Newman et al, 2018: 69):

- Новините на Нова – 336 хиляди последователи
- bTV Новините – 349 хиляди последователи
- Novini.bg – над 1 млн. последователи
- „Биволъ“ – 226 хиляди последователи
- „24 часа“ – 224 хиляди последователи

- Offnews.bg – 145 хиляди последователи
- Blitz.bg – 166 хиляди последователи
- „Дневник“ – 87 хиляди последователи
- Dir.bg – 83 хиляди последователи
- „По света и у нас“ – Новините на БНТ1 – 24 хиляди последователи

Сравнението показва красноречиво, че единствено Novini.bg превъзхожда Карбовски като аудитория във Facebook. А публиката на журналиста е значително по-голяма от тази на най-авторитетните телевизии и вестници. Колкото и категорична да е количествената съпоставка на последователите, качествената е не по-малко симптоматична. Карбовски не просто има респектиращо голяма публика. Аудиторията му е далеч по-активна и реактивна (Newman et al 2016: 101) от тази на мейнстрийм медиите в горния списък – нейният „engagement“ е далеч по-голям. Причината за това се корени в характера на медиите, около които се е формирала тази половинмилионна аудитория.

За разлика от класическите телевизии, сайтове или вестници с хиляди последователи, екипът на Карбовски публикува в пъти по-малко съдържание. Страниците обикновено се актуализират на всеки час – между 9 и 21 часа. В същото време Novini.bg „бълват“ материали буквално през няколко минути. Качествената разлика дават жанрът и стилистиката на медиите на Карбовски – тотален превес на публицистиката, щекотливи теми и провокативен и остър език. Този подход гарантира и силно емоционално обвързана публика, което се доказва от големия брой харесвания, споделяния и коментари на всеки от материалите. Публикациите от Lentata.com в официалния профил на журналиста обичайно събират между 500 и 2 000 лайка. Коментарите се трупат с десетки и стотици, същата тенденция се наблюдава и при споделянията. За сравнение, най-„горещите“ 1-2 публикации за деня в страниците на „Нова“ и „24 часа“ трудно стигат 100, тези на Blitz.bg или bTV Новините пък не могат да прескочат „барьерата“ от 500 до 1000. Защо?

Профилите на Карбовски отиват отвъд стандартната медийна страница – около тях се формира една от ехо-стаите в българския Facebook. В конкретния случай – русофили и евроскептици, които са „против“ ценностите на неолиберализма, подслоняването на бежанци и афиширането на ЛТГБ-общността, „за“ възраждането на традиционните български и православни ценности и с „особено

мнение" по темата за ромите. Ако направим аналог със също толкова поляризираното (не само виртуално) американско общество – това са половин милион „сърдити бели мъже“.

„Масло в огъня“ на страстите, които поддържат жизнена огромната ехо-стая, са материалите от Lentata.com. Тази алтернативна медийна екосистема, по думите на самия Карбовски в предаването „120 минути“, ежедневно привлича вярна публика от 30 000 души. Именно Lentata.com е медията, играеща роля на „ракета-носител“, макар от 5 години екипът да поддържа и Front.bg (както подсказва и свалената едноименна страница в социалната мрежа „Фронт.бг“) – проект, създаден съвместно с Любен Дилов-син, но не толкова успешен. Между двата сайта се „прелива“ съдържание, но първият има значително по-голяма популярност. Сравнение между Lentata.com и Front.bg в SimilarWeb.com показва, че първата страница се нарежда на 824-то място сред БГ порталите, докато втората е едва на 18 481-во. Интересно е още, че едва 10 на сто от посетителите на Front.bg влизат директно в сайта – 81% от трафика идва от „Facebook“. При Lentata.com директните влизания са една четвърт – или 25.11%. Тенденцията социалната мрежа да „захранва“ сайта с посетители обаче е запазена – 64.94 на сто са пренасочени от „Facebook“. Това е характерен белег за „родените в уеб“ алтернативни медии, които черпят „сили“ и популярност в социалните мрежи, задвижвани от сблъсъка на полярни мнения в Newsfeed-a.

Медийната екосистема на Карбовски има още един белег на характерните за ерата на социалните мрежи журналистически портали. Lentata.com и Front.bg са „списвани“ предимно от „колумнисти без заплата“ – известни и не толкова потребители на социалната мрежа, чиито мнения по горещи теми са препечатвани. В рубриката „Гост-автор“ могат да „изгреят“ позициите както на популярни лидери на мнение във Facebook, така и текстовете на журналисти от различни онлайн медии, както и на обикновени потребители, чиито свидетелства или мнения са в унисон с редакционната политика. Тази практика – с „публицистиката назаем“, е характерна не само за алтернативните медии, които съществуват предимно благодарение на трафика от Facebook, но и за традиционните – като в. „168 часа“, „24 часа“ или „Стандарт“ например. Сайтове като „Club Z“ или „Дневник“ също използват социалните мрежи като източник на аналитични материали по горещите теми на деня, но съществената разлика при тях е, че предварително вземат разрешението на авторите за ползване на текстовете им.

Примерът „Карбовски“ е красноречив за трансформирането на новите медии от „продуценти“ в „куратори“ на новини – които в по-голямата част от времето са заети да издирват и компилират чуждо съдържание, което да пасва на редакционната им политика, вместо да създават такова. Самият журналист в интервюто си за „120 минути“ признава, че поддържа екип от 12 души, отговорен за страниците му във „Facebook“. В същото време авторските коментари на сайтовете – включително и неговите, са по-скоро изключение. Изглежда този факт по никакъв начин не отблъсква огромната аудитория, която населява ехо-стаята, формирана около проектите на Карбовски. Аудитория, която бан-ът от Facebook за реч на омразата автоматично слага в категорията „хейтъри“. Аудитория, която Карбовски защитава в студиото на „120 минути“ с думите: „Фашист, език на омразата, русофил – обиждайте ме, колкото искате! Но 500 000 човека вие да обидите, те фашисти ли са!“. Фашистите, смята журналистът, днес са други: „Да забраняваш думи, вицове, мнения – това е фашизъм, подкрепен от няколко сървъра“ (Lentata 2019).

Да ти запушат устата между Крайстчърч, „Апартаментгейт“ и евроизборите – СЛОЧАЕНОСТ?!

„Проба“ – с тази „реплика“ най-пълнокръвният профил на Мартин Карбовски с над 278 хиляди последователи се завръща онлайн на 8 април 2019 г., в 21.55 часа. *„Не смятам, че трябва да благодаря. Но съм благодарен. Благодаря на Фейсбук и на bTV, че застанаха зад мен. Справедливо е да знаем, че ние не сме престъпници, не сме нарушили човешки права. Не сме излъгали. Ние се опитваме да бъдем свободни в среда, в която не сме живяли. Среда на ботове, а не среда на Ботев...“*. След 5 дни в „забвение“, присъстващ в социалната мрежа само чрез страницата „Мартин Карбовски BG“ (създадена след блокирането на профилите на 3 април 2019 г. и натрупала под 1 000 последователи за това време), журналистът „възкръсва“ – макар и частично, във Facebook. На какво се дължи „амнистията“ му? Очевидно на чата с представителите на Facebook, за който споделя при гостуването си в „120 минути“. На какво обаче се дължи тоталното му цензуриране? Всяко предположение би граничило със спекулация. Но няколко „слОчаености“ се натрупват около фаталната за Карбовски дата 3 април 2019 г.

Седмица преди журналистът да бъде напълно „заглушен“, Facebook променя за пореден път „Стандартите на общността“ – от 27 март 2019 г. забранява проявите на „бял национализъм и сепаратизъм“ (Facebook Newsroom 2019). Тази мярка отново идва „следварително“ – като резултат от поредния гаф със „Смърт live“ (Симеонова 2018) в социалната мрежа. „Адресът“ този път е Крайстчърч, Нова Зеландия.

Екстремистът Брендън Тарант избива над 50 души в две джамии, стриймвайки екзекуцията. 200 души наблюдават убийствата, благодарение на опцията „Facebook Live“, като живото предаване е докладвано едва на 12-тата минута от касапницата. 4 000 души са проследили екзекуцията на мюсюлмани в Нова Зеландия, а над 1.5 млн. видеа от касапницата са свалени 24 часа след атаките от социалната мрежа (Sonderby 2019).

Промените „на пожар“ след трагедията в Крайстчърч се случват и в условията на постоянен в последните 4 години институционален натиск над мрежата на Зукърбърг. В конкретния случай Австралия обмисля закон, според който до 3 години затвор и глоба в размер на 10% от годишния оборот заплашва шефовете на социални мрежи, който не премахват бързо съдържание с насилие или не уведомяват полицията навреме за престъпления (Дневник 2019). Паралелно с това Европейската комисия притиска платформите да защитят от манипулации евроизборите през май 2019 г. – със системата за ранно предупреждение за фалшиви новини (Дневник 2019а) и осветляването на политическата реклама (Allan 2019).

Отделно, от 2016 г. насам Facebook, наред с Twitter, YouTube и Microsoft, е обвързан с Европейската комисия (ЕК) с т.нар. Кодекс срещу враждебната реч (Code of Conduct of Countering Illegal Speech of Hate Online). Документът задължава IT гигантите (към които впоследствие се присъединяват и Snapchat, Instagram, Snapchat, Dailymotion, Webedia и Google+) да премахват расистките и ксенофобски публикации, подклаждащи омраза, в срок от 24 часа, след като са сигнализирани за тях. Как платформите се справят с този ангажимент – в блога си професорът по медийно право Нели Огнянова обобщава напредъка след четвъртия мониторингов доклад, представен от ЕК на 4 февруари 2019 г. Какво показват резултатите? Почти двойно са скочили публикациите, докладвани за реч на омразата, които Facebook обработва в рамките на денонощие, от декември 2016 до декември 2019 г., като успеваемостта надминава 90 на сто.

Таблица 1

% на оценени известия в рамките на 24 часа	Първи мониторинг (декември 2016)	Втори мониторинг (май 2017)	Трети мониторинг (декември 2017)	Четвърти мониторинг (декември 2018)
Facebook	50.0%	57.9%	89.3%	92.5%
YouTube	60.8%	42.6%	62.7%	80.9%
Twitter	23.5%	39.0%	80.2%	88.9%
Общо	40.0%	51.4%	81.6%	88.9%

Източник: <https://nellyo.wordpress.com>

Бързината, с която социалните мрежи блокират маркираните като „реч на омразата“ публикации обаче, може да се окаже „нож с две остриета“ и удобен „инструмент“ в ръцете на цензорите и невидимите кукловоди. Спирането на профили като случая на Мартин Карбовски е само един пример за „вратичка“, от която биха могли да се възползват недоброжелатели, които разполагат с достатъчен технологичен или финансов ресурс. Затова и през възстановения си профил, на 10 април 2019 г., журналистът задава серия от „прости въпроси към ГЕРБ, БСП и ЛГБТИ организациите“:

- *Въпрос 1: Има ли организирани от вас в интернет екипи, които докладват масово и тайно опозиционни мнения, изказвания с политическа, консервативна и опозиционна насоченост, както и работа по забрана на определени профили на известни медии и личности?*
- *Въпрос 2: Ако има такива хора, бихте ли ни пояснили кой точно им плаща и с чии пари?*
- *Въпрос 3: Смятате ли, че такава дейност е полезна за свободата на словото и публичната среда у нас?*
- *Въпрос 4: По чие нареждане и под чия команда са тези партийни или по друг начин организирани екипи?*

На реторичните въпроси отговори едва ли ще има. Както и на питанката – случайно ли тази сага се разиграва точно в момента,

когато медийната манифактура на Карбовски акцентира върху скандала „Апартаментгейт“ със серия критични материали?

Факт е, че явления като това повдигат въпроси далеч отвъд територията на България. Посоката, в която са поели хегемоните като Facebook – от отричане на медийната си идентичност към примирение с все по-агресивните опити на част от правителствата (най-вече в Европа) да ги регулират, будят тревога у много изследователи – най-вече зад Океана. „Големите компании дълго са спазвали Първата поправка в US конституцията, а сега, под натиска на Европейската комисия, налагат глобални закони за целия свят, които могат да ограничат свободата на словото“ (Citron 2018) – в този дух са мнозинството от коментарите в САЩ. В същото време на Стария континент радетелите за регулация на социалната мрежа са много. От „Оксфорд“, ръка за ръка със „Станфорд“, дори изготвят доклада „Гласност! 9 стъпки, които ще превърнат „Facebook“ в по-добър форум на свободното слово и демокрацията“ (Ash et al 2019: 11-13). Стъпвайки на опита на социалната мрежа досега – благодарение на официална и неофициална информация, която са получили от платформата, авторите излизат с 4 предложения, които могат да направят Зукърбърг и сие по-ефективни в битката с речта на омразата, без да рискуват да ги тласнат в полето на цензурата (Ash et al 2019: 11-13):

- **По-конкретно формулирани дефиниции за реч на омразата** – сегашните, заложи в „Стандартите на общността“, са твърде широки и позволяват различни интерпретации, което води до оспорването на много случаи на блокиране и изтриване публикации/профили.
- **Наемане на повече служители, които да оценяват докладваните публикации** – важно е да има и старши оценители, които да са наясно с политическия и културен контекст, за да могат да преценят дали става дума за реч на омразата.
- **По-голяма прозрачност при блокирането/премахването на профили** – „Facebook“ трябва да публикува case-study доклади за изтриването и блокирането на страници/профили, за да разсее съмненията, че решенията за тези крайни мерки се вземат по неясни правила.
- **Улесняване на процеса за обжалване** – според данните на изследователите, 1 от 8 блокирания/изтривания се оспорва от потребителите. Най-често до обжалване се стига след бан

заради реч на омразата или обида. Препоръката е експертите на социалната мрежа, които разглеждат казусите, да имат по-широк достъп до информация, тъй като към момента трудно могат да се ориентират какъв е контекстът на „чувствителните“ публикации и да отсъдят справедливо.

Препоръките на академичната общност очевидно този път няма да останат „глас в пустиня“, тъй като в последното си официално изявление от 30 март 2019 г. създателят на „Facebook“ Марк Зукърбърг признава, че е време Интернет да бъде регулиран. Четири са основните идеи, които застъпва, като първият му приоритет е именно битката с речта на омразата (Zuckerburg 2019). „Законодателите често ми казват, че имаме твърде много власт над свободата на изразяване и, честно казано, съм съгласен. Считам, че не трябва да вземаме толкова много важни решения за речта на омразата сами. Затова създаваме независим орган, който ще позволи на хората да обжалват нашите решения. Също така работим с правителствата, включително френските власти, за да гарантираме ефективността на системите си за оценка на съдържанието“, обяснява в изявлението си Зукърбърг (Zuckerburg 2019).

Дали курсът към по-сериозна регулация ще спаси социалните мрежи от ролята на „цензор по неволя“, или ще даде още власт на политическите и социални инженери да „заглушават“ неудобните гласове – можем само да гадаем. Съмненията са много – особено в светлината на спорната „Директива за авторското право в цифровия единен пазар“, която бе гласувана „на прощаване“ от Европейския парламент. Остава да се надяваме, че казусът „Карбовски“ (въпреки спорните идеи, които „избуяват“ в ехо-стаята, формирана около журналиста) не е генерална репетиция за предстоящите европейски и местни избори. Защото, както споделя и създателят на World Wide Web (WWW) сър Тим Бърнърс-Лий: „На фона на новините за злоупотребата с WWW, е разбираемо, че много хора се страхуват и не са сигурни дали Мрежата наистина е „сила за добро“. Но знаейки колко много се е променила през последните 30 години, би било невъобразимо да се предположи, че не може да бъде тласната към по-хубаво в следващите 30. Ако сега се откажем от изграждането на по-добра Мрежа, не Мрежата ще ни провали – ние ще провалим Мрежата“ (Hern 2019). И ще я оставим в ръцете на ботофашистите, които по ирония на съдбата може да се окажат по-коварни и от обикновените фашисти.

БИБЛИОГРАФИЯ

Дневник, 2019: Три години затвор и огромни глоби грозят шефовете на социални мрежи в Австралия – Dnevnik.bg, 2019, достъпна на: https://www.dnevnik.bg/sviat/2019/04/04/3414807_tri_godini_zatvor_i_ogromni_globi_groziat_shefovete_na/?ref=home_layer2, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Дневник, 2019а: В ЕС ще има система за ранно предупреждение за фалшиви новини по време на евроизборите – Dnevnik.bg, 2019, достъпна на: https://www.dnevnik.bg/evropa/2019/04/11/3417820_v_es_shte_ima_sistema_za_ranno_preduprezhdenie_za/?fbclid=IwAR2-iIXto7-goISSY07GQh3LL6TtJcbFhbg589mWgK_W1z8D_Wl2gzlvP4A, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Ефимова, А. Двойственият език в медиите: езикът на политическата коректност vs. езика на омразата. София: Просвета, 2016.

Заличаване на Манол Глишев – Площад Славейков, 2018, достъпна на: <https://www.ploshadslaveikov.com/zalichavane-na-manol-glishev/>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Карамфилова, К. Как „убихме“ един Facebook-фантом – https://www.capital.bg/biznes/tehnologii_i_nauka/2011/10/07/1170765_kak_ubihme edin_facebook-fantom/?sp=1#storystart, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Карбовски: Бото-фашизъм – Lentata.com, 2019, достъпна на: https://www.lentata.com/page_14268.html, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Мартин Карбовски: 50 статии са докладвани по 50 пъти – bTV.bg, 2019, достъпна на: <https://www.btv.bg/video/shows/120-minuti/videos/martin-karbovski-50-statii-sa-dokladvani-po-50-pati.html>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Огнянова, Н. Кодекс срещу враждебната реч в ЕС: поредната оценка на резултатите – Медийно право, 2019, достъпна на: <https://nellyo.wordpress.com/2019/02/04/hate4/>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Симеонова, 2018: Симеонова, Л. Фейсбук в капана на цензурата – Медии и език, 2018, ISSN 2535-0587, достъпна на: <https://medialinguistics.com/2018/06/17/фейсбук-в-капана-на-цензурата/>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Цветкова, 2011: Цветкова, Д. Закриха Facebook страницата на Миролуба Бенатова – Dnes.bg, 2011, достъпна на: <https://www.dnes.bg/obshtestvo/2011/10/01/zakriha-facebook-stranicata-na-miroliuba-benatova.130128,48>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Цеков, П. Информационните войни на Алекс Джоунс – Сега, 2018 г., достъпна на: <https://www.segabg.com/category-observer/informacionnite-voyni-na-aleks-dzhouns>, [Посетена на 10 април 2019 г.]

Allan, R. Protecting Elections in the EU – Facebook Newsroom, 2019, достъпна на: <https://newsroom.fb.com/news/2019/03/ads-transparency-in-the-eu/>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Ash et al, 2019: Ash, T., R. Gorwa, D. Metaxa. Glasnost! Nine ways Facebook can make itself a better forum for free speech and democracy – An Oxford-Stanford Report, 2019

Citron, D. Extremist Speech, Compelled Conformity and Censorship Creep – Notre Dame Law Review, 2017-2018, стр. 1035

Community standards – Facebook.com, достъпна на: https://www.facebook.com/communitystandards/hate_speech, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Hern, 2019: Hern, A. Tim Berners-Lee on 30 years of the world wide web: “We can get the web we want” – The Guardian, 2019, достъпна на: <https://www.theguardian.com/technology/2019/mar/12/tim-berners-lee-on-30-years-of-the-web-if-we-dream-a-little-we-can-get-the-web-we-want>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Kan, M. Facebook Deletes 22 Pages For Promoting Alex Jones and Infowars – PCMag.com, достъпно на: <https://www.pcmag.com/news/366381/facebook-deletes-22-pages-for-promoting-alex-jones-and-infowars>, [Посетена на 11 април 2019 г.] Newman et al, 2016: Newman, N., R. Fletcher, D. Levy and R. Nielsen. Digital News Report 2016 – Reuters Institute for the Study of Journalism, 2016

Newman et al, 2018: Newman, N., R. Fletcher, A. Kalogeropoulos, D. Levy and R. Nielsen. Digital News Report 2018 – Reuters Institute for the Study of Journalism, 2018

Sonderby, 2019: Sonderby, C. Update on New Zealand – Facebook Newsroom, 2019, достъпна на: <https://newsroom.fb.com/news/2019/03/update-on-new-zealand/>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Standing Against Hate – Facebook Newsroom, 2019, достъпна на: <https://newsroom.fb.com/news/2019/03/standing-against-hate/>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Zuckerberg, M. Four Ideas to Regulate the Internet – Facebook Newsroom, 2019, достъпна на: <https://newsroom.fb.com/news/2019/03/four-ideas-regulate-internet/>, [Посетена на 11 април 2019 г.]

Botofascism vs Ordinary Fascism – How Martin Karbovski was Stifled by Facebook

Lora Simeonova

PhD student in

University of Sofia, Faculty of Journalism and Mass Communications

email: lsimeonova@uni-sofia.bg

Abstract. The fight against hate speech in the polarized society is becoming more and more fierce. Attempting to overcome it, social networks are commonly trapped into the role of censor of necessity. Governments are also guilty for this phenomenon – trying to regulate big IT companies, authorities are making them vulnerable to manipulations by social engineers and political puppeteers. May the weapons against hate speech become more dangerous than its deeds? Muting one of the most influential voices in Bulgarian media – Martin Karbovski, answers this awkward question.

Keywords: censorship, hate speech, media freedom, manipulations, social networks